

že v českých zemích se za ateisty považuje téměř 60% populace a na Slovensku 13 %!). Snad jen na okraj dodávám, že k podrobnější analýze náboženských poutí (s. 87–88) bylo možné použít výše citovanou práci D. Hervieu-Léger, podobně jako by bylo vhodné hlouběji analyzovat další naznačená témata, např. v evropském měřítku specifický postoj Čechů k pohřbům (tomuto tématu se aktuálně věnují M. Rajčanová a O. Nešporová) atd.

Souhlasím s autorkou, že „rozdiely v dynamike náboženských prejavov na Slovensku a v Čechách náležite relativizujú aj dostatočnosť teórií sekularizácie vrátane argumentov o štyridsaťročnej ateizácii, o ktoré sa zvykli opierať doterajšie vysvetľovania náboženských zmien“ (s. 93), s jistým zadostiučiněním však musím konstatovat, že její čeští kolegové si toho jsou již delší čas sdostatek vědomi. Slovenskou sociologii náboženství důkladnější prozkoumání aktuálních západních conceptualizací a jejich prostřednictvím (nebo v kritickém odstupu k nim) také dynamiky pozdně moderních náboženských změn teprve čeká. Práce A. Kvasničkové je dobrým, i když zdaleka ne dokonalým, a tím méně vyčerpávajícím vykročením na toto pole.

Zdeněk R. Nešpor

**Petra Rakušanová: Česká politika:
Ženy v labyrintu mužů?**

Praha, Fórum 50 %, o. s., 2006, 47 s.

Všimli jste si toho? V Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky ubylo po loňských volbách žen, ačkoliv se jejich podíl na kandidátních listinách o něco zvýšil. Komentáře tohoto faktu se v médiích sice objevily, ale nemohly dlouhodobě konkurovat záplavě zpráv, rozhovorů, situačních analýz i kuloárních informací týkajících se výsledku 100 : 100 a všemu, co následovalo. Za to, že nešlo o ještě větší propad, lze poděkovat spíše jednotlivým kandidátkám než jejich „mateřským politickým stranám“

(byť jsou rodu ženského). Kandidující ženám se podařilo ve třech případech přeskočit na kandidátních listinách výše postavené mužské protějšky a dostat se tak na jejich úkor do malostranských paláců. V Pardubickém kraji tímto způsobem uspěla Alena Páralová (ODS), v Jihomoravském kraji Zuzana Bebarová-Rujbrová a v Moravskoslezském kraji Milada Halíková (obě KSČM). Mezi muži se totéž podařilo pouze bývalému skokanovi na lyžích Pavlu Plocovi, kterému se ve volbách vedlo jak v dobách největší sportovní slávy, když ve „druhém kole“ (prvním kolem rozumně sestavování kandidátky uvnitř politické strany, druhým pak vlastní volby) dokázal z pátého místa po kole prvním dolétnout až na celkové prvenství v libereckém kraji. O šanci volit vládu České republiky tím připravil sociální demokratku Jitku Vojtilovou, která kandidovala na třetím místě. Výjimkou z pravidla jsou poslance nováčci ze Strany zelených, s nimiž by mohlo Fórum 50 % rovnou sepsat smlouvu o zastupování, neboť ze šesti mandátů této strany tři patří ženám.

Proč to všechno píšu, vždyť o výsledcích posledních sněmovních voleb se v recenzované publikaci nedočtete? Práce Petry Rakušanové patří k nemnoha publikacím českých sociologů, které nejsou v první řadě určeny odborníkům, ale širší veřejnosti, byť jde především o veřejnost zainteresovanou. Podle předmluvy Lenky Bennerové do ní spadají zejména „zákonodárkyně, zákonodárci, politici, političky, zástupci a zástupkyně médií a všichni lidé v rozhodovacích pozicích“ (s. 5). Jako taková si zaslouží pozornost i přes rozsah srovnatelný s délkou článku v odborném periodiku. Rakušanová si je vědoma svého publika přinejmenším potud, že stručnou studii výrazně člení a jednotlivé části na konci vždy ve stručnosti shrnuje. Mapuje počty žen v české politice, přibližuje strategie genderové rovnosti a předpoklady jejich úspěchu přibližuje na skandinávských příkladech, věnuje se bariérám přístupu žen do politiky a nakonec aktivitám politických stran

na podporu zastoupení žen v politice. Text pak doplňuje o pět tabulek přibližujících ženy v politice, obecní počínaje a centrální úrovní konče.

Vznik a publikaci textu vítám. Vyslovuje se k tématu, které z diskusí kolem politiky hned tak nezmizí. V tom případě je vhodné, aby sociologové nestáli stranou. Publikace tohoto typu také otvírají sociologům větší prostor k výkladu jevů, jež zkoumají, než se jim ho dostává na stránkách denního tisku a časopisů. Nutí je dotahovat interpretace do podoby přístupné širšímu okruhu čtenářů. Učí sociologickou komunitu popularizovat výsledky svého bádání. Nutno dodat, že v tomto umění jsou sociální vědci často zahanbováni kolegy z exaktnějších věd, které k přibližování vědy veřejnosti vede mj. snaha o podchycení zájmu středoškolských studentů. Obvyklý přepis poptávky nad nabídkou u přijímacích zkoušek na humanitní obory nás k něčemu podobnému zatím nenutí.

K obsahu publikaci Petry Rakušanové přidávám několik kritických poznámek. Laickému čtenáři napomůže členitost textu, horší je to místy s jeho jazykem, který se nevyhýbá obtížně srozumitelným spojení, jako jsou např. „klíčoví vnitrostraničtí aktéři definovaní ženským pohlavím“, „transakční nákladnost“ (obě s. 24) atp. Nejasné je rozdělení bariér participace žen v politice na individuální a společenské. V čem je „přetrvávající patriarchální model rodiny“ individuální (s. 26)? S vhodnějším rozdělením na institucionální, socio-ekonomické a politicko-kulturní faktory přichází autorka až v samotném shrnutí. Napodobuje tím členění, se kterým ve svých textech operuje Pippa Norris. Její jméno sice nalezneme u dvou titulů v seznamu literatury, nikoli však v samotném textu. Na druhé straně ve stejném seznamu schází některé položky, na něž text odkazuje. Snad to neumožnil požadovaný rozsah práce, ale tabulky uvedené v příloze by si zasloužily alespoň několik interpretačních poznámek, jako v případě podstatně homogennějšího zastoupení žen v zastupitelstvech kra-

jů po volbách 2004 ve srovnání s výsledkem krajských voleb 2000. Tabulkám navíc chybí přesnost požadovaná v předmluvě zadavatelky. Například u zastoupení žen v městských zastupitelstvech schází časové vymezení. Zavádějící je také nadpis „ženy v politických stranách“ u tabulky, která přibližuje absolutní a relativní zastoupení žen mezi poslanci a poslankyněmi dolní komory parlamentu za jednotlivé strany od roku 1990 (s. 46). Navíc zde se vyskytující rok 1994 nebyl rokem parlamentních voleb (patrně jde o údaje za Českou národní radu z roku 1992) a údaj z roku 2002 opomíjí jednu ze 34 zvolených žen (zřejmě bezpartijní kandidátku koalice KDU-ČSL a US-DEU Tánu Fischerovou). Stručně řečeno, většinou jde o chyby, na které by v případě textu pro odborný časopis či knihu poukázaly recenze nebo redaktor. V případě popularizující příručky tak spočívá větší odpovědnost na autorce.

Publikace *Česká politika: Ženy v labyrintu mužů?* nese vročení 2006. Studie Petry Rakušanové vznikla zřejmě v roce předchozím (v textu se o roku 2004 píše jako o „loňském“). U textu podobného ražení jde o nemilé časové zdržení. Po červnových volbách ztratil obsah mnoho na své aktuálnosti. Čtenáři si budou muset údaje v ní uvedené sami aktualizovat třeba s pomocí úvodního odstavce této krátké recenze. Nejsem si ovšem jist tím, zda do jejího otištění neprojde složení parlamentu další změnou spojenou s předčasnými volbami. Přetahování o vládu v zemi a vládu nad parlamentem většímu úspěchu kandidujících žen zrovna nenahrává. Takový je politický život v České republice. Nezbyvá než sledovat webové stránky vydavatele (<http://www.padesatprocent.cz/>), ze kterých si můžete publikaci Petry Rakušanové, jejíž vydání podpořila Nadace Open Society Fund Praha, nejen stáhnout ve formátu pdf, ale také najít komentáře k aktuální situaci žen v politice.

Dan Ryšavý